

ДИКТАТЪТ НА МАСОВАТА КУЛТУРА

От времето на своето грехопадение човекът живее във враждебен свят, окупиран от княза на злото, който е способен да се оприличава на „ангел на светлината“. Но днес, в епохата на постмодернизма - едва ли не най-коварната и най-хитра уловка на лукавото последно време, - неизкушени търсачи на истината особено често попадат в различни заблуди и измами.

Ако говорим за света в глобален мащаб, там има размиване на личностното начало, масова стандартизация и глобализация на обществото. Днес обществото се променя коренно и на смяната излиза нов феномен - човекът-маса. Това не е социална класа или съставен елемент от някоя класа. Това е начин на мислене, типичен за мнозинството (масите). При него на човека му е чужда всякаква отговорност за онези културни или социални институти, чиято част е той. Главният критерий е собствената изгода. Това всъщност е продукт от развитието при масовата култура.

Масовата култура е производство, което се изразява в имитация на изкуство, философия, наука и християнство. При това именно псевдохристиянството окончателно отклонява душите на хората от истината към погибелта. Съвременният световен поток от богохулства и подигравки над доброто е свързан най-пряко с псевдохристиянските учения, тъй като те имат един потребител - преобладаващият числено човек-маса.

Феноменът на масовата култура вече отдавна диктува волята си на западната цивилизация и тъй като ние живеем в един общ свят, този процес е глобален.

Целта на тази статия е да покажем опасността от масовата култура за Църквата и да отправим предупреждение за опасността, която крие лекомисленото отношение към тенденциите на постмодернизма, спрямо които стените на Църквата далеч не са неуязвими.

ТАКТИКА: УМЕРЕН ДРАЙВ'

Измамата на постмодернизма е толкова фина и е облечена в такива прекрасни

форми, че повечето вярващи от традиционните евангелски църкви не виждат и не осъзнават опасността. А всичко се случва много банално, както в известния опит с жабата, която, без да усети опасност, плава в постепенно загрявана вода, докато стане много късно да изскочи оттам.

Дори за хората, които са членове на църква, отстъплението протича съвсем незабележимо. Постепенно нараства силата на звука, бавно се добавят засилващите наслаждения все нови и нови технически специфекти и т. н. Това е християнизираният хедонизъм².

Младите хора, възприемащи себе си като напреднали християни, които могат да си позволят малко чувственост, трябва да знаят, че флиртуват с измамата и като я приемат доброволно, предоставят водещата роля на греховната си плът. Така неусетно стават съюзници на дявола и оръдие на силите на злото! В повечето случаи такива „глашатаи на истината“ волно или неволно са носители на дяволската интерпретация на духовността.

Християнството, поднесено в чувст-

вена, игрова форма, губи своята духовна основа независимо дали става въпрос за богослужение, благовестие или лично духовно израстване.

Що се отнася до богослужението, неговото „творческо реструктуриране“ го лишава от живителната духовна сила и го прави част от чувствените религиозни практики, от евтините фалшификати, с които е пълен съвременният свят. Вследствие на измененията в богослужението се ревизира самото евангелско учение, което приспособява определени изисквания за толерантност към падналия грешник.

ДРУГИЯТ ПЪТ

Как се осъществява подмяната? Чрез внесения от Запад „натурален“ калвинизъм, съчетан с обожествяване на човека. При това се обяснява, че смъртта на Исус Христос е пример за взаимна любов и състрадание. Достатъчно е да осъзнаем степента на мъките Му и ще ни се открие Божията любов. Това трябва да ни подтикна да променяме живота си и да обичаме ближния си. Постмодернизмът учи, че Христовите

и личното свидетелство. Могат ли мнозина от нас да кажат на грешника, както ап. Петър - на сакатия: „Погледни ни“ (Деян. 3:4)? Ние пресушаваме извора на живата вода у себе си, благодарение на който хората са идвали и идват при Бога.

През последните години се променя много самите хора, техните възгледи, ценностната им система, жизнените им приоритети, светогледът им. Според някои християни е все по-трудно да намериш хора, търсещи Божията правда, не само между младите, но и сред отдавна повярвалите. Затова друга характерна черта на съвременността е миграцията от една църква (вероизповедание) в друга.

БОГОСЛОВИЕ ИЛИ ТЕХНОЛОГИЯ?

Най-удобни за новите християнски движения са харизматичните мегацъркви от типа на „Голгота“ или „Хилсонг“. Това е резултат от зародилото се в Австралия неохаризматично движение за създаване на църкви с помощта на психологически и технически средства. Тези църкви подчертават колко важни са действията

свръхестествен статут на дадена църква отначало обикновено се увеличава броят на посетителите. След това те скоро започват да разбират, че ако и в църквите доминира културата, по-добре е в неделя сутрин просто да се напиш. Така се получава една мащабна и опасна ротация: хората идват в такава църква като невярващи (духовно „студени“, т.е. с висока потенциална енергия), а я напускат като разочаровани маловерци („топли“, инертни).

На служенията се пеят „душеви“ песни за любовта към Христос. Думите в тях са малко, музиката също, но се натрупват прекалено много чувства заради самите чувства. Всъщност това е вид развлечение. А Христос казва ясно: „Ако иска някой да дойде след Мен, нека се отрече от себе си, нека вдигне кръста си и така нека Ме следва“ (Марк 8:34). И още: „И който не вземе кръста си и не върви след Мен, не е достоен за Мен“ (Мат. 10:38). Но истината за кръста и за съразпятието с Христос (Римл. 6:6) противоречи на плътското благовестие на благополучието. Тук тържествува не Бог, а плътта, която не желае да бъде съразпяната

ДУХЪТ НА МАСОВАТА КУЛТУРА И ЦЪРКВАТА

А ДУХЪТ ИЗРИЧНО КАЗВА, ЧЕ ВЪВ ВРЕМЕНАТА, КОИТО ИДАТ, НЯКОИ ЩЕ ОУСТЪПЯТ ОТ ВЪРАТА И ЩЕ СЛУШАТ ИЗМАМНИ ДУХОВЕ И БЕСОВСКИ УЧЕНИЯ ЧРЕЗ ЛИЦЕМЕРИЕТО НА ЧОВЕЦИ, КОИТО ЛЪЖАТ, ЧИЯТО СЪБЕСУ Е ПРЕГОРЯЛА...
1 Тим. 4:1-2

ВРЕМЕТО

страдания са начинът, по който Бог проявява любовта Си и дава пример за висока нравственост, като прикрива главното - изкупителната жертва на Божия Син. Но заличаването на Христовата жертва - гръбнака на християнското учение - го лишава от силата на благовестието и всъщност го свежда до псевдоевангелско езичество.

Този „Христос“ не ни е изкупил и не ни дава Своята праведност. Затова става много удобен за ползване, универсален: не безпокои ничия съвест чрез напомняне за греховната природа на човека, за необходимостта от очистване с кръвта на Христос, за спасение чрез Него от вечното наказание. Самата Му мисия - Спасител на света - се превръща от истина в алегория. Променя се същността на понятието за грях - това вече не е закономерното следствие от греховната човешка природа, а само отделни неправилни постъпки, които можем да поправим. Страданието за Христос е само отстояване на морални ценности, а самите ценности зависят от вкуса на човека - за всеки са различни.

Характерно е, че, увлечени от съвременните стратегии, християните отделят недостатъчно внимание на въпросите за благовестието и личната святост, стремително лишават от смисъл абсолютните ценности и понятия. А най-успешният метод на благовестие е именно личният пример

на Светия Дух в живота на всеки вярващ, на вселенското християнство, и много от водачите изтъкват значимостта на „духовните дарби“ като молитви на „езици“ и „помазване с Духа“. Тук се подразбират паралелни процеси: достатъчно е да получиш определен „дар“, а по-нататък всичко ще тръгне като по вода. Не е нужно да се напругаш, като изучаваеш библейските текстове, нито да преодоляваш трудностите на личното духовно израстване. Достатъчно е да приемеш несложното учение, да научиш определени думи и ключови фрази. Останалото ще направи Светият Дух по чудесен начин. Вследствие на подобно учение членове на църквите стават непокаяли се хора, които скоро отстъпват, разочаровани от Бога, и нерядко се превръщат в противници на християнството. А ако останат в църквата, смесват плътското християнство с практическия окултизъм. В резултат се получава отровна смес, способна да погуби дори външно здрави евангелски вярващи, които посещават от любопитство подобни църкви.

Без съмнение и в такава църква има неща, които помагат да се увеличи броят на членовете. Напълно е възможно още да не е прекрачена границата, зад която започва отстъплението, но във всеки случай тук тя е много близо. Парадоксът се състои в това, че с намаляването на божествения

с Христос. Създава се идеална възможност за приятно прекарване на времето, но тъй като липсва въздействието на Словото и на Светия Дух у членовете на църквата няма радикални, същностни изменения. Като Божия воля се представя обвитото в религиозни одежди позитивно мислене.

За да вървят в крак с времето, някои евангелски църкви подражават на харизматичния стил в богослужението. Звучи силна и динамична музика, използват се различни специални ефекти, психотехники, а в проповедите - видеоклипове, най-често с различни шегички и вицове. Всичко това се харесва на младите хора, на възрастните - по-малко. Личи, че водачите на тези църкви нямат правилна ориентация за разликата какво е добро и какво лошо. Липсва критерий за истината.

Според мен идеологическите корени на съвременния „неоезически евангелизъм“ са култивирани в специални лаборатории от последователите на всеядната религиозност „Ню ейдж“. Те водят началото си от калифорнийското движение на хипитата през 60-те години на ХХ в. Мистицизмът на хипи-движението, обединено със секуларизираното християнство - е насочен изключително към чувствата. Разбира се, неразпънатата, несъкрушена плът се трансформира в душевност. Всеобщата тенденция днес е стремежът не към живот

в духа, а към изпълнения с удобства живот по плът. Но всеки опит да достигнеш Бога с помощта на технически средства остава в сферата на магията. Това противоречи на традиционното християнско учение, според което общението с Бога се осъществява чрез вяра, основана на библейски знания, а не на емоции.

Необходимо е съвременните вярващи, за да се молят резултатно и да се противопоставят успешно на княза на тъмнината (т.е. да водят духовна война), да разбират неговата мотивация. Иначе сатанинските пълчища ще действат активно сред християните, които не осъзнават тяхното пришествие или духовното им въздействие, а използват окултна символика, четат „от любопитство“ хороскопи, обръщат се към различни, основани на източни религиозно-философски практики нетрадиционни начини за лечение на душата и тялото. Такива хора не могат да рушат чрез молитва делата на тъмнината, защото не са способни да ги разпознават, въпреки че според думите на ап. Павел, те трябва да са ни известни. Затова най-вече поради невежество и егоцентрично поклонение на плътта, настъпва охлаждане на Божия народ.

Такова християнство не е опасно за Сатана. Напротив, той дори съдейства потенциалните му противници, бъдещите войници на Христос да попълнят редиците на танцуващите, така да се каже емоционално „подскачащи“ християни. Това християнство не е способно да „свързва и развързва“, да решава въпроси от духовен характер. Всъщност то се готви да приеме всеядния Христос-Майтрея³, общият изба-

вител за всички последователи на Новия световен ред.

Образованите невежи винаги са били голяма опасност в християнството. Те не са се потрудили да познаят Бога при Неговите условия, затова лесно се поддават на измами и разпространяват чужди на християнството идеи. Например подменят писаното Слово с личните си откровения, уж получени от Бога. Така старата измама на Сатана - път към съвършенство и духовност без святост и усилия - вече е извършила и продължава да върши разрушителни деяния сред християните.

Критично мислещият разум обаче разбира, че като нарушаваме Писанието, ние попадаме в сферата на въздействието на друг дух и имаме работа с друг бог! Защото ориентирането към бързото и често изкуствено постигане на духовност без предварително избавяне на вътрешния човек от оковите на греха и плътската природа води до духовни болести.

В резултат се формира съвременният тип християнство, в чиято основа лежат изкривени понятия за духовността и характера на християнина. Библейските принципи, свързани с доминиране на свободата на духа и ограничаване на плътта, постепенно се заменят със светски начин на живот, където има свобода на плътта и ограничаване (угасяване и насърбяване) на Духа. Като се приспособяват към изискванията на времето, либерализмът и християнският хуманизъм размиват критериите за духовност. Това е една от основните причини на отстъплението в Църквата.

Освен това с помощта на съвременния

превод притчите, алегоричните и някои пасажии от Новия Завет получават ново тълкуване. Оттук произтича едно неосъзнато отричане на библейски принципи като благоговението пред светостта на Бога, благогостието и безусловното изпълнение на Священото Писание под водителството на Светия Дух. Тоест неусетно текат процеси на отстъпление от Бога. Хората не разбират, че така се променят не само стилът и формата, но и същността на Евангелието и те в такава среда вече се поклонят на другия бог.

Проповедта в такива църкви не е христовцентрична, а човекоцентрична. Лекватостта на такава проповед е очевидна. Сценки, спектакли, филми подменят проповедта, която тълкува Писанието. Според мен лъжата, подвела пастирите, се изразява в това, че те са изгубили вяра в силата на Светия Дух, действаща чрез прогласяване на Писанието. Като подражават на масовата култура, някои църкви се стремят да потвърдят успеха си чрез нарастващия брой посетители. За целта те използват различни методи за бърз растеж. В резултат Божните методи се подменят с човешки фалшификати, и с помощта на пи-ар-технологии Писанието се превръща в продукт за потребление.

Не е възможно да бъдеш успешен християнин, без да познаваш Библията и да я прилагаш във всекидневния си живот под водителството на Светия Дух. В Словото Си Бог ни е дал достатъчно светлина, за да не блуждаем в мрака.

Като цяло няма нищо ново в съвременното отстъпничество. Още от времето на апостолите в християнството неведнъж са се случвали такива банални неща. Само че днес войната с християнството се води на духовно, информационно и психологично ниво. Затова са особено актуални думите на пророк Осия: „Народът Ми загина от липса на знание“ (Ос. 4:6). Поради елементарно невежество или недоверие към правдивата информация в Библията много хора, искрено търсещи истината, изпадат в различни заблуди и се поддават на измами.

Най-важният характерен белег на заблудата е заличаване на необходимостта човек да носи кръста си, когато следва Христос. Изобщо за измамливите духове Христовият кръст е камък за препъване и чрез него се разкрива всяка внимателно маскирана система от измами. Всички, които пренебрегват кръста на Христос пряко или косвено, изкривяват духа на Евангелието и са жертва на заблуда.

Само проповедта за кръста на Исус Христос има силата да помогне на нуждаещите се и обременени хора. Евангелието, също като огледало, показва на човека неговата истинска същност. То има тръпчив вкус и е подправено с горчиви треви. Но

несъкрусената, несъразпътната с Христос плът имитира християнство и все се опитва да получи отговор на въпроса на Сатана: „Истина ли казва Бог?“

Всъщност процесът на секуларизация на християнската Църква днес се осъществява чрез нейната „хуманизация“. Това е причина много местни църкви постепенно да се заразяват с прагматизма на времето и бездуховността (Мат. 24:38; Лука 17:27), което поражда скръб у християните, изпитали в живота си истинската сила и власт на Светия Дух.

Отстъпките пред доминиращата култура са път към поражение, което се потвърждава от примера с либералните църкви. За да бъдат в крак с времето, те постоянно променят формата на богослужението и акцента на благоговението. Като подлагат на ревизия Священото Писание, те фокусират вниманието върху значимостта на човека, не на Бога, като при това губят евангелската „сол“ и обричат себе си на провал. И всички съвременни евангелски църкви, които приемат постмодернизма безкритично, рискуват да се окажат в същото положение, защото на вратата вече хлопа ултрамодернизъмът.

Масовата култура възпитава технологически потребителя, приучен да не разсъждава, и така снижава нивото на негово възприемане и мотивацията му в полза на производителите на често съвсем ненужни продукти. Но защо християнство трябва да я следва? Тя постоянно повтаря на младите: „Отпусни се“, „Не се напърай“, за това интелектът на хората, завършили средно образование, непрекъснато спада.

Разбира се, разговорът за постмодернизма (ултрамодернизма?) изисква специални знания и подготовка. Но дори видимият с невъоръжено око връх на айсберга ни кара да бъдем бдителни...

„ДУХОВНА ЕРОТИКА“ И ДРУГИ ПОСЛЕДСТВИЯ

Днес театрализацията на богослужението и светските стилове при музикалните изпълнения се представят като средство за издигане на авторитета на Църквата и за засилване на влиянието ѝ върху невярващите, въпреки че по такъв начин губят позицията си преди всичко самите вярващи. Като се увеличат от различни стилове на т. нар. „прославление“ с помощта на драматизирани спектакли и музика, като се поддават на незрели чувства, те стават зависими от тях и чрез усилените музикални децибелни експериментират със своите емоции. По този начин младите христия-

¹ Drive (англ.) - възбуда, превъзбуденост, наслаждение (от наркотични средства). Б. пр.
² Хедонизъм е школа в епиката, според която удоволствието е единствената съществена ценност. Б. пр.
³ Майтрея (санскрит - „доброжелател“) - според редица будистки учения - бъдещият Учител на човечеството, който пребивава във висшите светове и очаква благоприятното време за спасение на Земята. Б. пр.

ни стават зависими от едно явление, което условно може да се нарече „духовна еротика“, защото тя постепенно води до духовно блудство. Вследствие на това християнинът търси не Бога, а непременно удоволствие от „молитвата“, „прославлението“ и т. н.

В резултат на духовния упадък неусетно избледняват границите между християнския дух и „духа на този свят“, което предизвиква появата на различни измами в християнските среди. Някои млади вярващи пушат, пият алкохол. Поради проявената снизходителност към плътта умът на християните не се обновява и не се преобразява в Христов ум, липсва благоговение пред величието на Бога и Неговата святост. Духовната пустота се запълва с окултни фалшификати.

Точно в това е основната опасност от сливането на масовата култура и Църквата, чиято култура е на две хиляди години. Разбира се, в контекста на развитието си църковната култура неизбежно се подлага на промени, но това не бива да става за сметка на качеството и съдържателната част на християнския живот. В стиховете, с които започнахме тази статия (1 Тим. 4:1-2), става дума за зли духове, а не за хора, които те използват като свои оръдия. По такъв начин някои хора, като представят заблудите като свято и истинно откровение от Бога, отстояват учението на злите измамни духове.

Стремежът на църковните водачи да задържат младите хора в Църквата води до много компромиси, които пречат на сериозното отношение към Библията, на молитвената практика и израстването в святост и страх от Бога... Лаодикийската църква (която е наречена „хладка“) се задоволява със забави, смях, пиршества, игри. Крайгълен камък там е падналият човек, а не Богът.

ИЗВОДИ

Целта на усилията на лукавия е духовното охлаждане на християните, за да замлъкне гласът на Църквата и никой да не спира и да не изобличава злото. Затова е много важно в света да се пропагандират активно християнската култура и ценности. Най-добрите художници, музиканти, писатели, поети от всички времена са намирали в Священото Писание източник на вдъхновение и мъдрост. От хилядолетия съществуват етични норми и правила, записани в Библията, по-справедливи и по-чисти от които човек не може да създаде.

Християните трябва да повишават нивото на своето образование, за да напомним умно и находчиво на „лежащия в греха свят“ за необходимостта от покаяние и завръщане при Бога. Център на Божиите действия са призованите от Бога хора, изпълнени с Неговото Слово и Дух. Те изпълняват без страх Божията воля, по всяко

време и на всяко място проповядват дръзновено благата вест. Поверено ни е да проповядваме това, което ни е казал Бог, а не това, което искат да чуят хората. По-добре истината да ни разделя, отколкото да имаме лъжливо единство в заблудата. Нека ни мразят заради истината, а не да ни обичат заради ерес. По-добре да бъдеш отхвърлен заедно с Бога, отколкото да танцуваш със заблудена тълпа.

Просветителска работа е нужна и в християнската среда. Когато вместо стремеж към духовност хората се ограничават с нравственост, понятията се смесват. Тогава от божествена институция Църквата се превръща в клуб по интереси.

Знаем, че силите на княза на тъмнината подготвят човечеството да приеме доброволно една окултна и политизирана религия, в чийто център е „човекът на греха“, или Антихриста - „гози, чието идване се дължи на действието на Сатана, съпроводено от всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса“ (1 Сол. 2:9). Затова е необходимо да бодрстваме и да сме трезви духовно, за да не дадем на врага място в Църквата или в своето сърце, а да можем да кажем като Исус Христос: „Иде князът на този свят. Той няма нищо свое в Мен“ (Йоан 14:30).

Факт е, че съвременниците ни превръщат греха в културен факт преди всичко на нивото на словото. Некнижовната лексика звучи на всички нива, чрез всички светски медии и разрушава психиката на хората. В съзнанието на мнозина са заличени границите между доброто и злото, а аморалността се е превърнала в закон. При тези условия е крайно необходимо както в устна форма, така и по страниците на вестници, списания и книги да водим грамотно полемика за завръщане към неотменимата библейска нравственост. Необходимо е да благоговееме умело, и то във форма, достъпна за възприемане в постмодерното общество.

Като анализираме върно различни значими за хората събития, като информираме обществото за живота и социалното служение на Църквата, като участваме непосредствено във формирането на общественото мнение, ще можем по-резултатно да изпълним великата заповед на нашия Господ Исус Христос: „И така, идете и създавайте ученици измежду всички народи и ги кръствайте в името на Отца и Сина, и Светия Дух, като ги учите да пазят всичко, което съм ви заповядал“ (Мат. 28:19-20).

АВОТ АВЛЮК